

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, Siber İsrarlı Takip ve Çatışma Çözme Stilleri Arasındaki İlişkiler

Fatma CAN¹

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, Siber İsrarlı Takip ve Çatışma Çözme Stilleri Arasındaki İlişkiler

Öz

Bu araştırma, romantik ilişkiye özgü obsesif-kompulsif (RİOK) içeriklerin siber ısrarlı takip ve çatışma çözme stilleriyle ilişkisini, siber ısrarlı takibin aracılık rolünü ve cinsiyet farklılıklarını incelemektedir. Çalışmaya flört, sözlü/nişanlı ve evli 881 kişi katılmıştır. Veriler Demografik Bilgi Formu, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, Siber Stalklama Ölçeği ve Romantik Partner Çatışma Ölçeği kullanılarak çevrimiçi toplanmıştır. Bulgular, RİOK'un siber ısrarlı takip ile pozitif ilişkili olduğunu; her ikisi arttıkça etkileşimsel tepkisellik ve baskınlığın yükseldiğini, uzlaşmanın azaldığını göstermiştir. Aracılık analizleri, siber ısrarlı takibin RİOK ile etkileşimsel tepkisellik/baskın çatışma stilleri arasında aracılık ettiğini ortaya koymuştur. Kadınlarda RİOK, siber ısrarlı takip, baskınlık ve uzaklaşma; erkeklerde kaçınma ve boyun eğme daha yüksektir. Sonuçlar, RİOK'un siber ısrarlı takip davranışları aracılığıyla ilişki dinamiklerini etkilediğini ve müdahalelerde dijital boyutun dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, Siber İsrarlı Takip, Dijital Gözetim, Çatışma Çözme Stilleri

Relationships Between Relationship Obsessions and Compulsions, Cyberstalking, and Conflict Resolution Styles

Abstract

This study examined associations between relationship obsessions and compulsions (ROCD), cyberstalking, and conflict resolution styles, as well as the mediating role of cyberstalking and gender differences. The sample consisted of 881 individuals in dating, engaged, or married relationships. Data were collected online using Demographic Information Form, Relationship Obsessions and Compulsions Inventory, Cyberstalking Scale, and Romantic Partner Conflict Scale. Findings revealed that ROCD was positively associated with cyberstalking; increases in both were linked to higher dominance and interactional reactivity, and lower compromise. Mediation analyses showed that cyberstalking mediated the relationship between ROCD and interactional reactivity/dominant conflict styles. Women reported higher ROCD, cyberstalking, dominance, and withdrawal, whereas men scored higher in avoidance and submission.

Keywords: Relationship Obsessions and Compulsions, Cyberstalking, Digital Surveillance, Conflict Resolution Styles

Makale Türü: Araştırma makalesi

Paper Type: Research article

1. Giriş

Romantik ilişkiler, bireylerin yaşam doyumu, psikolojik iyi oluş, benlik algısı ve sosyal işlevselliği açısından yaşamın en temel ve belirleyici alanlarından biridir (Finkel ve Eastwick, 2015; Fletcher vd., 2019). Yakın ilişkiler, yalnızca sevgi, güven ve aidiyet gibi temel duygusal ihtiyaçların karşılandığı bir bağlam sunmakla kalmaz; aynı zamanda bireylerin kendilerini anlamlandırma, sosyal destek bulma ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, fatmacan@ibu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0992-5459>

yaşam zorluklarıyla baş etme biçimlerini şekillendiren güçlü bir sosyal bağ ortamı sağlar (Baumeister ve Leary, 1995). Bu nedenle romantik ilişkiler, bireylerin hem psikolojik hem de sosyal uyum süreçlerinde kritik bir rol üstlenmektedir. Ancak bu ilişkiler her zaman olumlu ve dengeli bir duygusal atmosferde ilerlemez; belirsizliğe tahammülsüzlük (Carleton, 2016) ve benlik algısı (Murray vd., 2000) gibi bireysel farklılıklar, ilişkilerdeki bilişsel ve duygusal süreçleri karmaşıktırabilir ve çeşitli davranışsal zorlukların ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilir.

Bu bağlamda, romantik ilişkilere yönelik obsesif nitelikli düşünceler ve bunlara eşlik eden kompulsif davranışlar, bireylerin ilişkisel deneyimlerinde süregelen ve yoğun bir psikolojik gerilim kaynağı haline gelebilir (Doron vd., 2012a; 2012b). Bu düşünceler, obsesif belirtilerle örtüşen intrusif bilişsel içerikler olup; çoğunlukla istemsiz biçimde ortaya çıkar, tekrarlayıcı nitelik gösterir ve kontrol edilmesi güçtür. Bu süreçte birey, partnerine yönelik duygularının gerçekliğini, partnerinin kendisine karşı sevgisinin samimiyetini ya da mevcut ilişkinin “uygun” veya “doğru” olup olmadığını sorgulama eğilimindedir. Böylelikle yalnızca yoğun bir zihinsel meşguliyet yaratmakla kalmaz; aynı zamanda bireyin duygusal durumunu ve ilişkisel işlevselliğini doğrudan etkileyerek kaygı, huzursuzluk ve belirsizlik deneyimlerine zemin hazırlar (Doron vd., 2012a; 2012b). Zihinsel meşguliyetin artması, bireyleri bu rahatsız edici duyguları hafifletmeye yönelik kompulsif stratejiler geliştirmeye yönlendirebilir. Bu kompulsif davranışlar arasında, partnerle paylaşılan olumlu anıların zihinde tekrar tekrar canlandırılması, olumsuz içerikli düşüncelerin nötralizasyonuna yönelik bilişsel bir çaba olarak öne çıkmaktadır. Benzer şekilde, başkalarının ilişkileriyle karşılaştırma yoluyla kendi ilişkisini değerlendirme eğilimi, nesnel bir kıyaslama işlevi görmekten ziyade çoğunlukla yetersizlik, memnuniyetsizlik ve değersizlik duygularını güçlendirmektedir (Doron vd., 2016). Bununla birlikte, sosyal çevreden ilişkinin sağlamlığına dair onay arama eğilimi, güven duygusunun içsel bir kaynak yerine dışsal onay mekanizmalarına dayandırılmasına yol açmakta; bu durum, bireyi bağımlı bir güvence arama döngüsüne hapsedmektedir. Bir diğer yaygın kompulsif eğilim, partnerin duygularını sınavan doğrudan veya dolaylı davranışlardır. Bunlar, belirli sorular sormak, tepkilerini ölçmek için davranışsal “testler” yapmak ya da partnerin sevgisini kanıtlayacak özel eylemler talep etmek şeklinde görülebilir. Alanyazın, bu tür test edici davranışların, partner üzerinde baskı yaratarak ilişkisel gerilimi artırabileceğini ve iletişimde bozulmalara yol açabileceğini ortaya koymaktadır (Doron vd., 2016).

Her ne kadar bu kompulsif stratejiler kısa vadede öznel kaygı düzeyinde belirgin bir azalma sağlayarak geçici bir rahatlama hissi yaratsa da bilişsel-davranışçı kuramın açıklamaları doğrultusunda uzun vadede obsesif düşünce–davranış döngüsünün pekişmesine ve süreklilik kazanmasına zemin hazırlamaktadır. Bu bağlamda, tehdit edici ya da belirsizlik içeren bir düşünceyle karşılaşıldığında başvuru kompulsif davranış, kısa süreli duygusal rahatlama ve bilişsel gerginlikte azalma sağlayarak olumsuz pekiştirme mekanizmalarını devreye sokar. Olumsuz pekiştirmenin bu işleyişi, bireyin benzer tetikleyici durumlarda aynı davranışsal tepkileri tekrar etme olasılığını artırır ve böylece obsesif içeriğin hem bilişsel hem de davranışsal düzeyde sürdürülmesine neden olur (Abramowitz vd., 2009; Rachman, 1998; Salkovskis, 1999). Sonuç olarak, kompulsif stratejiler, kısa vadeli kaygı regülasyonu sağlarken uzun vadede sorunun kalıcılılaşmasına, döngünün kendi kendini besleyen bir yapı kazanmasına ve ilişkisel işlevsellik üzerinde olumsuz etkilerin derinleşmesine yol açmaktadır.

Bu belirtiler çoğunlukla klinik bağlamda ele alınsa da psikopatolojik belirtilerin yalnızca klinik bağlamda ortaya çıktığına dair geleneksel yaklaşım, yerini belirtilerin bir süreklilik (continuum) içinde değerlendirilebileceğini savunan çağdaş görüşlere bırakmıştır (Widiger ve Samuel, 2005). Bu perspektif, ilişki odaklı obsesif-kompulsif belirtilerin klinik olmayan örneklemelerde de anlamlı düzeylerde görülebileceğini ortaya koyan bulgularla desteklenmektedir (Stein vd., 2020). Klinik tanı almamış bireylerde dahi bu belirtilerin ilişki doyumu, güven, bağlılık ve öznel iyi oluş üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmesi, konunun yalnızca klinik psikoloji bağlamında değil, sosyal-psikolojik bir olgu olarak da incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Dijitalleşmenin ivme kazandığı günümüz ilişkilerinde, kontrol davranışları giderek çevrim içi bir nitelik kazanmış; partnerin dijital ortamda sergilediği eylemlerin süregelen ve sistematik biçimde izlenmesi, geleneksel yüz yüze kontrol biçimlerinin dijital karşılığı haline gelmiştir (Lyndon vd., 2011; Spitzberg ve Cupach, 2014; Tokunaga, 2011). Bu bağlamda, partnerin çevrim içi olma zamanlarının, sosyal medya beğenilerinin, takip ettiği hesapların, yaptığı yorumların ve diğer çevrim içi etkileşimlerinin sürekli olarak izlenmesi, özellikle ilişkisel belirsizlik veya güvensizlik yaşayan bireyler için bilişsel ve duygusal açıdan yüksek öneme sahip bir dikkat odağına dönüşebilmektedir (Reyns vd., 2012). Bu tür dijital izleme davranışları belirli bir yoğunluk ve tekrar düzeyine ulaştığında, alanyazında “siber ısrarlı takip” (cyberstalking) kavramıyla tanımlanmaktadır (Spitzberg ve Cupach, 2014; Tokunaga, 2011). SIT, partnerin sosyal medya hesaplarının tekrarlayıcı biçimde kontrol edilmesi, paylaşımlarının incelenmesi, etkileşim geçmişinin taranması, üçüncü kişiler aracılığıyla bilgi toplanması ve ortak sosyal ağlardan veri elde edilmesi gibi geniş bir davranış repertuarını kapsamaktadır (Lyndon vd., 2011; Reed vd., 2016). Klinik olmayan örneklemeler üzerinde yürütülen araştırmalar, bu davranışların yalnızca patolojik düzeyde değil, gündelik romantik ilişkilerde de gözlemlenebildiğini ve çoğu zaman “ilişkiyi koruma”, “sadakati test etme” ya da “şüpheyi giderme” gibi öznel gerekçelerle meşrulaştırıldığını ortaya koymaktadır (Lyndon vd., 2011; Tokunaga, 2011). Bilişsel-davranışsal model, bu tür dijital kontrol ve izleme davranışlarının sürekliliğini açıklamada önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır (Abramowitz vd., 2009; Salkovskis, 1999). Günlük ilişkisel bağlamda, bir mesajın beklenenden geç yanıtlanması, partnerin sosyal medyada beklenmedik bir etkileşimde bulunması ya da çevrim içi davranışlarının önceki örüntülerle tutarsızlık göstermesi gibi durumlar tetikleyici uyarılar olarak işlev görmektedir. Bu tetikleyiciler, “Acaba beni hâlâ seviyor mu?” veya “Daha çekici biriyle ilgileniyor olabilir mi?” gibi otomatik bilişsel içerikleri aktive ederek belirsizlik ve kaygı düzeyini yükseltir (Doron vd., 2012a; 2012b). Bu düşünceler ise bireyleri kaygı regülasyonu amacıyla güvence arama, sosyal karşılaştırma, nötralizasyon ve dijital gözetim gibi stratejilere yönlendirebilmektedir. Ancak bilişsel-davranışsal kuramın vurguladığı üzere, bu stratejiler kısa vadede kaygıyı hafifletmekle birlikte olumsuz pekiştirme yoluyla davranışın gelecekte tekrarlanma olasılığını artırmakta ve obsesif döngüyü sürdürmektedir (Rachman, 1998; Salkovskis, 1999).

Romantik ilişki bağlamında obsesif-kompulsif düşünce eğilimleri ve dijital ortamda sergilenen kontrol davranışları üzerine yapılan araştırmalar giderek artmakla birlikte, bu iki olgu arasındaki doğrudan ampirik bağlantıları inceleyen çalışmalara alanyazında rastlanmamaktadır. Mevcut araştırmalarda, obsesif-kompulsif belirtiler çoğunlukla klinik örneklemeler üzerinde, bireyin yaşadığı içsel sıkıntı, yineleyici ve istemsiz düşünceler ile bunlara eşlik eden davranışsal stratejiler çerçevesinde ele alınmaktadır (Abramowitz ve Jacoby, 2015). Buna karşın, siber ısrarlı takip davranışları daha çok dijital şiddet, mahremiyet ihlali, duygusal manipülasyon ve ilişkisel istismar bağlamlarında incelenmekte; özellikle sosyal medya üzerinden yürütülen gözetim, kontrol ve izleme pratiklerine odaklanılmaktadır (Lyndon vd., 2011; Tokunaga, 2011). Her iki alanda da kontrol ihtiyacı, belirsizliğe tahammülsüzlük ve güvence arama gibi ortak psikolojik mekanizmaların etkili olduğu görülse de, bu ortak zeminin iki yapı arasındaki ilişkiyi açıklayıp açıklamadığını doğrudan test eden bütüncül ampirik çalışmaların eksikliği dikkat çekicidir. Özellikle romantik ilişkilerde gözlemlenen obsesif düşünce örüntülerinin bireyleri dijital ortamda partnerlerini daha sık izleme, çevrim içi etkileşimlerini analiz etme ya da sosyal medya aktivitelerini inceleme gibi davranışlara yönlendirip yönlendirmediği sorusu, bugüne dek sistematik biçimde ele alınmamıştır. Bu nedenle, romantik ilişki içerikli obsesif-kompulsif düşünce eğilimleri ile dijital kontrol davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi, alandaki önemli bir kuramsal ve ampirik boşluğu doldurma potansiyeline sahiptir. Böyle bir inceleme, obsesif düşüncelerle başa çıkma biçimlerinin dijital davranış kalıplarına nasıl yansıdığını ortaya koyarak hem dijital çağda ilişkisel etkileşim dinamiklerine hem de çağdaş psikopatoloji modellerinin kapsamına katkı sağlayabilir. Ayrıca, obsesif-kompulsif belirtilerin yalnızca klinik düzeyde değil, klinik tanı almamış örneklemelerde

de dijital kontrol davranışlarıyla ne ölçüde örtüştüğünü anlamak, dijital çağın ilişkisel bağlamında ruh sağlığı müdahalelerine yeni perspektifler kazandırma açısından önemli bir adım olabilir.

Dijital gözetim davranışlarının yalnızca bireysel düzeydeki bilişsel ve duygusal süreçleri değil, aynı zamanda romantik partnerler arasındaki etkileşim ve çatışma dinamiklerini de doğrudan etkileyebileceği bilinmektedir (Reed vd., 2016; Spitzberg ve Cupach, 2014). Partnerin çevrim içi etkinliklerinden elde edilen dijital verilerin tartışma konusu yapılması, savunmacı, suçlayıcı veya pasif-agresif iletişim tarzlarını tetikleyerek yapıcı problem çözme kanallarını işlevsiz hale getirebilir (Guerrero vd., 2017; Overall vd., 2009). Çatışma çözme alanyazını, bu tür iletişim biçimlerinin empatiyi ve güveni zayıflattığını, iş birliği ve sorun çözme motivasyonunu düşürdüğünü göstermektedir (Gottman ve Gottman, 2007; Overall ve McNulty, 2017). Bu nedenle, dijital gözetim ve siber ısrarlı takip davranışlarının çatışma çözme stratejileriyle nasıl etkileştiğini anlamak hem akademik hem de uygulamalı açıdan önem taşır.

Önceki araştırmalar, dijital gözetim ve siber ısrarlı takip davranışlarının yalnızca bireylerin bilişsel ve duygusal süreçlerini etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda romantik partnerler arasındaki etkileşim örüntülerini ve ilişkisel gerilimleri şekillendirebileceğini göstermektedir. Tokunaga (2011), romantik ilişkilerde çevrim içi gözetim davranışlarının genellikle kıskançlık, güvensizlik ve ilişki üzerinde kontrol sağlama motivasyonlarından kaynaklandığını ve elde edilen dijital bilgilerin çoğu zaman “kanıt” olarak yorumlanarak tartışmalara yol açabileceğini vurgulamaktadır. Lyndon vd. (2011) ise, romantik partnerin çevrim içi etkinliklerinin izlenmesinin, kıskançlık ve şüphe duygularını pekiştirdiğini; bu duyguların artmasının ise daha yoğun izleme ve sorgulama davranışlarına yol açarak ilişkide karşılıklı güvensizliği beslediğini ortaya koymuştur. Reed vd. (2016), özellikle üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, çevrim içi gözetim davranışlarının sıklığının, ilişkideki güven düzeyiyle negatif, kıskançlık düzeyiyle ise pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular, partnerin çevrim içi faaliyetlerinden elde edilen dijital verilerin (ör. sosyal medya beğenileri, yorumlar, takip edilen hesaplar) ilişkilerde gerilim yaratabileceğine ve çatışma potansiyelini artırabileceğine işaret etmektedir. Çatışma çözme alanyazını ise özellikle yakın ilişkilerde kullanılan stratejilerin ilişkisel doyum, güven ve uzun vadeli bağlılık üzerinde belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır (Overall vd., 2009; Overall ve McNulty, 2017). Yapıcı çatışma çözme stratejileri —örneğin uzlaşma, aktif dinleme ve ortak problem çözme— taraflar arasında karşılıklı anlayış ve empatiyi teşvik ederken; yıkıcı stratejiler —örneğin küçümseme, eleştiri ve saldırganlık— güveni aşındırmakta ve ilişkinin duygusal iklimini olumsuz etkilemektedir (Gottman ve Gottman, 2007). Araştırmalar, yoğun kıskançlık ve güvensizlik yaşayan bireylerin, çatışma sırasında daha fazla savunmacı ve suçlayıcı iletişim tarzına yöneldiklerini, buna karşılık işbirlikçi ve uzlaşmacı yaklaşımları daha az benimsediklerini göstermektedir (Guerrero vd., 2017).

Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonlarının ve siber ısrarlı takip davranışlarının temelinde yer alan belirsizliğe tahammülsüzlük, bilişsel çarpıtmalar ve aşırı güvence arama ihtiyacı, bu bulgularla tutarlı bir şekilde, çatışma çözme sürecinde yıkıcı stratejilere yönelimi artıracak güçlü bir psikolojik zemin sunmaktadır. Bu tür bilişsel ve davranışsal örüntüler, tarafların sorunu rasyonel bir zeminde ele almalarını zorlaştırırken, duygusal yoğunluğu tırmandırarak çatışmaların yapıcı biçimde sonlandırılması ihtimalini azaltır. Dolayısıyla, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyon (RİOK) belirtileri ve dijital gözetim eğilimleri yüksek bireylerin, çatışma çözme süreçlerinde yapıcı stratejileri kullanma olasılıklarının düşük, yıkıcı veya kaçınmacı stratejilere yönelme olasılıklarının ise yüksek olması beklenebilir. Ancak mevcut alanyazında, obsesif-kompulsif düşünce eğilimlerinin ve siber ısrarlı takip davranışlarının çatışma çözme stratejileriyle nasıl kesiştiğini inceleyen ampirik çalışmalara rastlanmamaktadır. Bu durum, dijital çağda ilişkisel çatışmaların yalnızca yüz yüze iletişim bağlamında değil, aynı zamanda dijital davranış örüntüleri aracılığıyla da şekillenebileceğini ortaya koymak adına önemli bir boşluğu işaret etmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada, obsesif düşünce eğilimlerinin ve dijital

kontrol davranışlarının çatışma çözme tarzlarıyla nasıl ilişkilendiğinin incelenmesi, hem alanyazındaki bu önemli açıklığı kapatmak hem de ilişkisel işlevselliğin psikolojik belirleyicilerini daha bütüncül bir yaklaşımla anlamak açısından katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Bu noktada, toplumsal cinsiyet rolleri ve kültürel normların bireylerin ilişkisel davranışlarını ve psikolojik eğilimlerini şekillendirebildiği göz önünde bulundurulmalıdır (Eagly ve Wood, 2012; Mahalik vd., 2007). Nitekim mevcut alanyazında, hem obsesif-kompulsif düşünce eğilimlerinin hem de siber ısrarlı takip davranışlarının cinsiyet temelli farklılıklar gösterebildiğine dair bulgular yer almaktadır. Alanyazında, kadınların görece daha pasif izleme stratejilerine yönelme eğiliminde oldukları; bu stratejiler arasında partnerin sosyal medya paylaşımlarını sessizce takip etme, çevrim içi etkinlikleri gözlemleme ve doğrudan müdahalede bulunmaksızın bilgi toplama gibi davranışların öne çıktığı belirtilmektedir (Lyndon vd., 2011; Tokunaga ve Aune, 2017). Buna karşılık, erkeklerin daha doğrudan ve müdahaleci stratejilere başvurma olasılıklarının yüksek olduğu; konum bilgisi talep etme, tekrarlayıcı biçimde mesaj gönderme, partnerin çevrim içi olup olmadığını kontrol etme veya sosyal medya etkileşimlerine açıkça müdahale etme gibi davranışlarda bulundukları rapor edilmiştir (Tokunaga ve Aune, 2017). Araştırmalar, kadınların partnerlerinden veya sosyal çevreden ilişkinin güvenliği ve sürekliliği konusunda daha sık onay aradığını; buna karşın erkeklerin partnerin duygusal bağlılığını sınanan ya da sadakatini test eden davranışlara daha fazla yöneldiğini göstermektedir (Doron vd., 2016; Kircaburun vd., 2018). Bu bulgular, dijital çağda ilişkisel çatışmaların yalnızca bireysel bilişsel süreçler ve davranış örüntüleriyle değil, aynı zamanda toplumsal normların yönlendirici etkileriyle de şekillendiğini düşündürmektedir.

Cinsiyet temelli farklılıklar yalnızca dijital kontrol ve gözetim stratejilerinde değil, çatışma çözme tarzlarında da kendini göstermektedir. Araştırmalar, kadınların ilişkisel sorunlara yaklaşırken genellikle daha yapıcı, işbirlikçi ve problem odaklı stratejiler kullandıklarını; erkeklerin ise daha çok kaçınmacı (örn. konuyu değiştirme, tartışmadan uzaklaşma) veya rekabetçi (örn. üstünlük kurma, kendi görüşünü savunma) stratejilere yöneldiklerini göstermektedir (Canary vd., 1997; Overall vd., 2009). RİOK belirtileri veya yoğun dijital gözetim eğilimi taşıyan bireyler açısından bakıldığında, bu eğilimler cinsiyet temelli çatışma çözme tarzlarını daha da pekiştirebilir. Örneğin, kadınlar belirsizlik ve kaygı yaşadıklarında güvence arama ve iletişim kurma yoluyla çözüm arayabilirken, erkekler aynı durumlarda savunmacı veya rekabetçi tepkiler verme eğilimi gösterebilir. Bu durum, siber ısrarlı takip gibi problematik davranışların ardından ortaya çıkan çatışmaların nasıl yönetildiğini ve ilişkinin uzun vadeli işlevselliğini doğrudan etkileyebilir. Dolayısıyla, çatışma çözme yaklaşımlarını cinsiyet perspektifiyle ele almak, RİOK ve dijital gözetim davranışlarının ilişkiler üzerindeki olası yıkıcı etkilerini anlamada kritik bir analitik çerçeve sunmaktadır.

Tüm bu kuramsal arka plan ışığında, bu çalışma öz-bildirimlerine göre herhangi bir psikiyatrik tanı almadığını belirten bireylerden oluşan bir örneklemede, romantik ilişkilere dair obsesif-kompulsif düşünce eğilimleri ile siber ısrarlı takip davranışlarının çatışma çözme stratejileriyle ilişkisini incelemektedir. Araştırma, ayrıca bu ilişkilerin cinsiyet temelinde farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Öne sürülen modelde, siber ısrarlı takip davranışlarının obsesif-kompulsif düşünce eğilimleri ile çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide aracı bir rol üstlenebileceği varsayılmaktadır. Bu yaklaşım, dijital çağda ilişkisel güven, mahremiyet ve iletişim dinamiklerinin anlaşılmasına ve alanyazındaki önemli bir boşluğun doldurulmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Araştırmanın kuramsal çerçevesi doğrultusunda aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H1. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile siber ısrarlı takip davranışları arasında pozitif yönlü bir ilişki olacaktır.

H2. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları, yapıcı çatışma çözme stratejisi olan uzlaşma ile negatif; yıkıcı ve kaçınmacı çatışma çözme stratejileri ile pozitif yönde ilişkili olacaktır.

H3. Siber ısrarlı takip davranışları, yapıcı çatışma çözme stratejisi olan uzlaşma ile negatif; yıkıcı ve kaçınmacı çatışma çözme stratejileri ile pozitif yönde ilişkili olacaktır.

H4. Siber ısrarlı takip davranışları, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide aracı rol oynayacaktır.

H5. Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları, siber ısrarlı takip davranışları ve çatışma çözme stratejileri cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterecektir.

2. Yöntem

2.1. Örneklem

Araştırmaya 522 (%59.3) kadın ve 359 (%40.7) erkek olmak üzere toplam 881 kişi katılmıştır. Kadınların yaş ortalaması 24.20 (SS = 6.74), erkeklerin yaş ortalaması ise 25.54 (SS = 7.86) olarak belirlenmiştir. Katılımcılar, 673'ü (%76.4) flört ilişkisi olan, 55'i (%6.2) sözlü/nişanlı ve 153'ü (%17.4) evli bireylerden oluşmaktadır. İlişki süreleri ise 1 ay ile 52 yıl arasında değişmekte olup, ortalama süre 41 ay (SS = 70 ay) olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %47.3'ü lisans, %46.4'ü lise, %3.6'sı lisansüstü, %1.9'u ortaokul ve %0.7'si ilkokul mezunudur.

2.2 Veri Toplama Araçları

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu kapsamında katılımcılardan; cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, ruh sağlığı durumları ve mevcut ilişkilerinin süresine ilişkin bilgi vermeleri talep edilmiştir.

2.2.2. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği

Doron vd. (2012a) tarafından geliştirilen Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ), bireylerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları obsesif düşünceler ile bunlara eşlik eden kompulsif davranışları değerlendirmek amacıyla hazırlanmış, 12 maddelik bir ölçektir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar, romantik ilişki odaklı obsesif-kompulsif belirtilerin yüksekliğini göstermektedir. Ölçek; partnere duyulan sevgi, ilişkinin doğruluğu ve partner tarafından sevilme olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Doron vd. (2012) yetişkin örneklem üzerinde yaptıkları çalışmada, ölçeğin iç tutarlılık katsayısını ölçeğin bütünü için .93, alt boyutlar için ise .79 ile .87 arasında bildirmiştir. Trak ve İnözü (2017) tarafından gerçekleştirilen Türkçe uyarlama çalışmasında da ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .93, alt boyutlar için ise .79 ile .87 arasında bulunmuş ve doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen uyum indeksleri modelin kabul edilebilir olduğunu göstermiştir ($\chi^2/sd = 4.78$, $sd = 49$, AGFI = .91, CFI = .93, NFI = .91, RMR = .03, RMSEA = .08, $p < .001$). Bu araştırma kapsamında ise, ölçeğin tümü için iç tutarlılık katsayısı .86, alt boyutlar için .66 ile .75 arasında bulunmuş; doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ($\chi^2/sd = 4.17$, RMSEA = .06, GFI = .96, CFI = .96) modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu ortaya koymuştur.

2.2.3. Siber Stalklama Ölçeği

Silva-Santos vd. (2021) tarafından geliştirilen Siber Stalklama Ölçeği, bireylerin elektronik araçlar yoluyla başkalarını çevrimiçi ortamda izleme ve takip etme davranışlarını değerlendiren, 10 maddelik tek boyutlu bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .86 olarak raporlanmıştır. Koçak vd. (2023) tarafından Türk kültürüne uyarlanan çalışmada, ölçeğin tek faktörlü yapısının toplam varyansın %37.65'ini açıkladığı, doğrulayıcı faktör analizinde ise modelin veriye iyi düzeyde uyum sağladığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1.64$, RMSEA = .06, GFI = .93, CFI = .95). Uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .83, iki yarı test güvenirliği ise .76 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında ise ölçeğin iç

tutarlılık katsayısı .82 olarak hesaplanmış; doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgular ($\chi^2/sd = 4.65$, RMSEA = .06, GFI = .97, CFI = .95) modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu göstermiştir.

2.2.4. Romantik Partner Çatışma Ölçeği

Romantik Partner Çatışma Ölçeği (RPÇÖ), Zacchilli vd. (2009) tarafından bireylerin romantik ilişkilerinde kullandıkları çatışma çözme stratejilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek; uzlaşma, baskınlık, boyun eğme, uzaklaşma, kaçınma ve etkileşimsel tepkisellik olmak üzere altı alt boyuttan oluşmakta ve toplam 39 madde içermektedir. Alt ölçeklerden elde edilen yüksek puanlar, ilgili çatışma çözme stratejisinin daha fazla tercih edildiğini göstermektedir. Ölçeğin orijinal formunda içtutarlılık katsayıları uzlaşma için .96, kaçınma için .84, etkileşimsel tepkisellik için .88, uzaklaşma için .89, baskınlık için .91 ve boyun eğme için .88 olarak bulunmuştur. Türkçe uyarlama çalışması Can vd. (2022) tarafından gerçekleştirilmiş; yürütülen iki ayrı çalışma sonucunda ölçeğin 38 maddelik, altı faktörlü bir yapıya sahip olduğu, Cronbach alfa değerlerinin .76 ile .94, iki yarım güvenirlik katsayılarının ise .73 ile .91 arasında değiştiği rapor edilmiştir. Bu araştırmada ise, RPÇÖ'nün iç tutarlılık katsayıları .71 ile .91 arasında değişmiş; doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen bulgular ($\chi^2/sd = 2.75$, RMSEA = .05, GFI = .91, CFI = .92) modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip olduğunu göstermiştir.

2.3. İşlem

Araştırma için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Etik Kurulu'ndan (tarih: 03.08.2025, sayı: 2025/408) gerekli onay alınmıştır. Veriler, kolayda örnekleme yöntemi ile çevrimiçi olarak toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanmasına geçilmeden önce katılımcılara bilgilendirilmiş onam metni sunulmuş ve yalnızca onay veren bireylerle araştırma sürdürülmüştür. Araştırmaya, bir ilişkisi olduğunu (flört, sözlü/nişanlı veya evli) belirten ve öz-bildirimlerine göre herhangi bir psikiyatrik tanı almadığını ifade eden katılımcılar dahil edilmiştir. Ayrıca verilerin geçerliliğini artırmak amacıyla anket formuna dikkat kontrol soruları yerleştirilmiş ve bu maddelerde beklenen yanıtı karşılamayan katılımcıların verileri analiz dışında bırakılmıştır. Tüm ölçeklerin doldurulması yaklaşık olarak 20-25 dakika sürmüştür.

3. Bulgular

3.1. Siber Israrlı Takip, Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları ve Çatışma Çözme Biçimleri Arasındaki İlişkiler

Tablo 1'de RiOK bileşenleri (Partnere duyulan sevgi, ilişki doğruluğu ve partner tarafından sevilme), ısrarlı takip ve çatışma çözme biçimleri arasındaki ilişkilere ait korelasyon katsayıları verilmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi partnere duyulan sevgi ile ilişki doğruluğu ($r = .66, p < .01$), partner tarafından sevilme ($r = .59, p < .01$), siber ısrarlı takip ($r = .29, p < .01$), etkileşimsel tepkisellik ($r = .34, p < .01$), baskınlık ($r = .30, p < .01$) ve boyun eğme ($r = .14, p < .01$) arasındaki ilişkiler pozitif; uzlaşma ile negatif ($r = -.33, p < .01$) yönde anlamlıdır. İlişki doğruluğu değişkeni, partner tarafından sevilme ($r = .65, p < .01$), siber ısrarlı takip ($r = .38, p < .01$), etkileşimsel tepkisellik ($r = .38, p < .01$) ve baskınlık ($r = .31, p < .01$) ile pozitif yönde ilişkiliyken; uzlaşma ($r = -.29, p < .01$) ve kaçınma ($r = -.08, p < .05$) ile negatif yönde anlamlı bir ilişki göstermiştir. Partner tarafından sevilme, siber ısrarlı takip ($r = .40, p < .01$), etkileşimsel tepkisellik ($r = .35, p < .01$), baskınlık ($r = .30, p < .01$) ve boyun eğme ($r = .14, p < .01$) ile pozitif yönde anlamlı olarak ilişkiliyken; uzlaşma ile negatif yönde anlamlı bir ilişki göstermiştir ($r = -.30, p < .01$). Siber ısrarlı takip değişkeni ise etkileşimsel tepkisellik ($r = .28, p < .01$) ve baskınlık ($r = .29, p < .01$) ile pozitif; uzlaşma ($r = -.14, p < .01$) ile negatif yönde anlamlı ilişkilidir.

Tablo 1. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, Siber İsrarlı Takip ve Çatışma Çözme Biçimleri Arasındaki İlişkiler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ort.	SS
1. Partnere Duyulan Sevgi	1	.66**	.59**	.29**	-.33**	-.02	.34**	.06	.30**	.14**	1.60	.74
2. İlişki Doğruluğu		1	.65**	.38**	-.29**	-.08*	.38**	.10**	.31**	.04	1.94	.85
3. Partner Tarafından Sevilme			1	.40**	-.30**	-.02	.35**	.06	.30**	.14**	1.78	.88
4. Siber İsrarlı Takip				1	-.14**	-.01	.28**	.04	.29**	.04	2.60	.81
5. Uzlaşma					1	.24**	-.46**	.04	-.40**	-.10**	4.35	.62
6. Kaçınma						1	-.09**	.00	-.03	.29**	3.47	1.09
7. Etkileşimsel Tepkisellik							1	.16**	.56**	.22**	2.14	.87
8. Uzaklaşma								1	.14**	-.02	3.12	.99
9. Baskınlık									1	.17**	2.38	.94
10. Boyun Eğme										1	2.49	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

3.2. Cinsiyete Göre Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları, Siber İsrarlı Takip ve Çatışma Çözme Biçimlerinin Karşılaştırılması

Çalışmada, cinsiyetin RİOK, siber ısrarlı takip ve çatışma çözme stilleri üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) uygulanmıştır (Tablo 2).

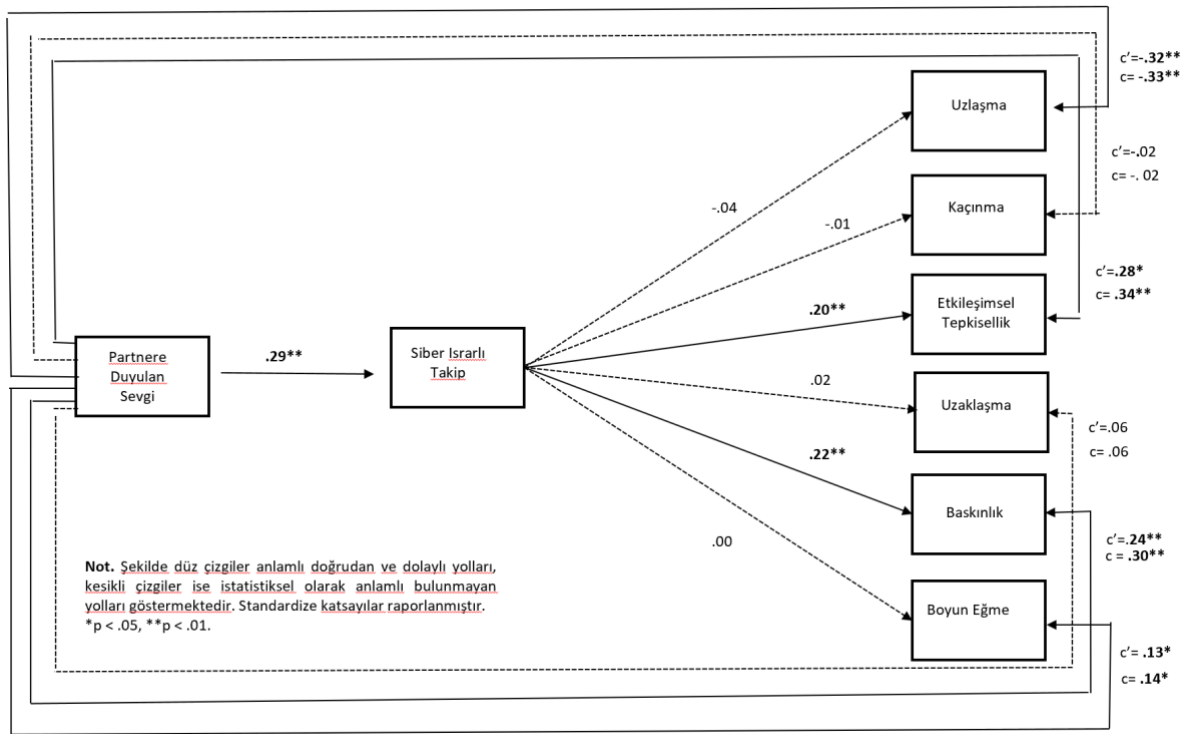
Tablo 2. Cinsiyete Göre Ortalamalar, Standart Sapmalar ve MANOVA Sonuçları

	<i>Kadın</i> (<i>N</i> = 522)	<i>Erkek</i> (<i>N</i> = 359)			
	<i>Ort. (SS)</i>	<i>Ort. (SS)</i>	<i>F</i> _{1,879}	<i>p</i>	<i>η</i> ²
Partnere Duyulan Sevgi	1.64 (0.78)	1.54 (0.68)	4.11	.043	.005
İlişki Doğruluğu	2.04 (0.89)	1.79 (0.75)	20.04	<.001	.022
Partner Tarafından Sevilme	1.87 (0.91)	1.64 (0.81)	14.87	<.001	.017
Siber İsrarlı Takip	2.66 (0.83)	2.53 (0.78)	5.77	.016	.007
Uzlaşma	4.34 (0.62)	4.37 (0.62)	0.47	.495	.001
Kaçınma	3.31 (1.11)	3.71 (1.03)	29.09	<.001	.032
Etkileşimsel Tepkisellik	2.17 (0.90)	2.08 (0.82)	2.23	.136	.003
Uzaklaşma	3.22 (0.97)	2.96 (1.00)	15.13	<.001	.017
Baskınlık	2.45 (0.96)	2.27 (0.89)	7.78	.005	.009
Boyun Eğme	2.19 (0.92)	2.93 (0.96)	131.16	<.001	.130

Kadın ve erkek katılımcılar arasında yapılan çok değişkenli varyans analizi sonuçlarına göre, kadınların partnere duyulan sevgi ($Ort. = 1.64, SS = 0.78$), ilişki doğruluğu ($Ort. = 2.04, SS = 0.89$), partner tarafından sevilme ($Ort. = 1.87, SS = 0.91$), siber ısrarlı takip ($Ort. = 2.66, SS = 0.83$), uzaklaşma ($Ort. = 3.22, SS = 0.97$) ve baskınlık ($Ort. = 2.45, SS = 0.96$) ortalama puanları, erkeklerin ortalama puanlarından (sırasıyla $Ort. = 1.54, SS = 0.68$; $Ort. = 1.79, SS = 0.75$; $Ort. = 1.64, SS = 0.81$; $Ort. = 2.53, SS = 0.78$; $Ort. = 2.96, SS = 1.00$; $Ort. = 2.27, SS = 0.89$) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla $F_{1,879} = 4.11, p = .043, \eta^2 = .005$; $F_{1,879} = 20.04, p < .001, \eta^2 = .022$; $F_{1,879} = 14.87, p < .001, \eta^2 = .017$; $F_{1,879} = 5.77, p = .016, \eta^2 = .007$; $F_{1,879} = 15.13, p < .001, \eta^2 = .017$; $F_{1,879} = 7.78, p = .005, \eta^2 = .009$). Buna karşılık, kadınların kaçınma ($Ort. = 3.31, SS = 1.11$) ve boyun eğme ($Ort. = 2.19, SS = 0.92$) puanları, erkeklerin puanlarına ($Ort. = 3.71, SS = 1.03$; $Ort. = 2.93, SS = 0.96$) göre anlamlı düzeyde daha düşük bulunmuştur (sırasıyla $F_{1,879} = 29.09, p < .001, \eta^2 = .032$; $F_{1,879} = 131.16, p < .001, \eta^2 = .13$). Bununla birlikte kadın ve erkek katılımcılar arasında uzlaşma ($p = .50$) ve etkileşimsel-tepkisellik ($p = .14$) stratejileri bakımından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

3.3. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları ile Çatışma Çözme Stratejileri Arasındaki İlişkide Siber İsrarlı Takibin Aracı Rolü

Katılımcıların partnere duyulan sevgiye ilişkin obsesyon ve kompulsiyon puanları ve çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide siber ısrarlı takibin aracı rolü cinsiyet değişkeni kontrol edilerek Bootstrap yöntemiyle altı ayrı model oluşturularak test edilmiştir. Test edilen modellere ilişkin sonuçlar Şekil 1’de verilmiştir (Altı model aynı şekilde gösterilmiştir).

Şekil 1. Partnerine Duyulan Sevgi Obsesyonu ile Çatışma Çözme Stratejileri Arasındaki İlişkide Siber İsrarlı Takibin Aracı Rolü

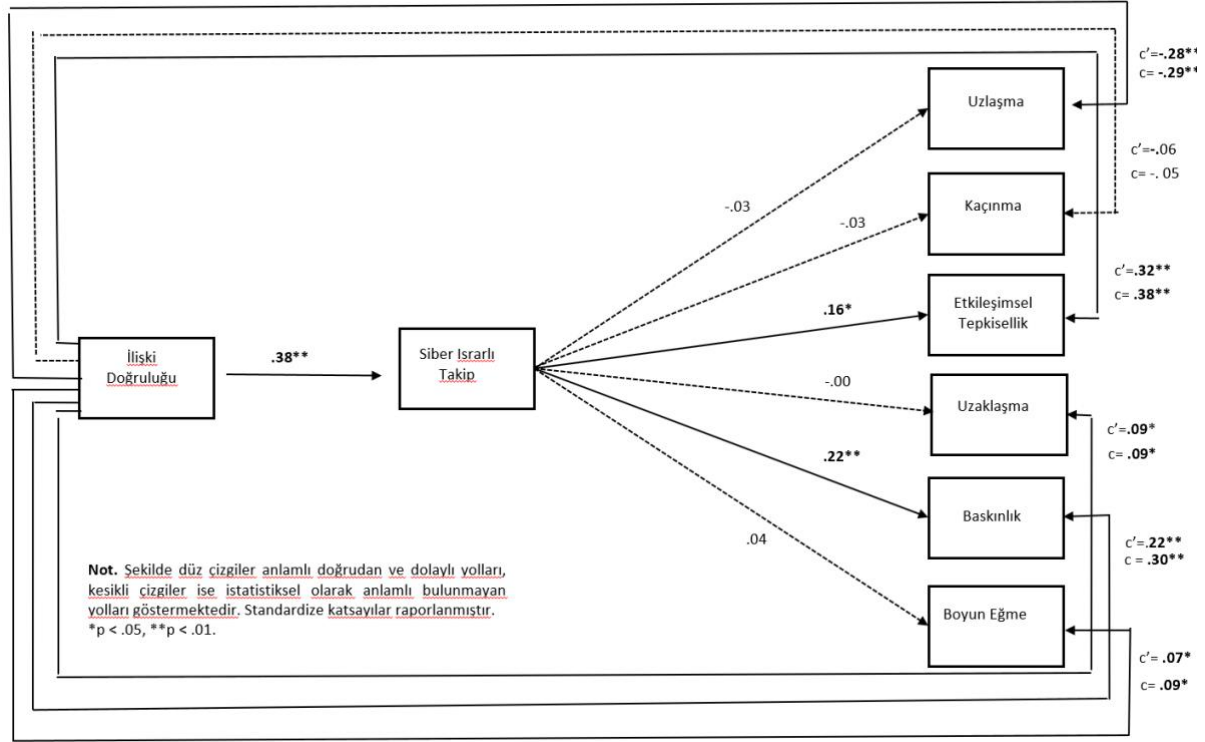
Şekil 1’de görüldüğü gibi, partnere duyulan sevgiye ilişkin obsesyon düzeyi siber ısrarlı takip davranışlarını ($b = .31, SH = .04, t = 8.81, p < .001, \%95 \text{ GA } [.24, .38]$) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamıştır (Bu değerler diğer modellerde de aynı olduğu için devam eden bölümlerde

tekrarlanmayacaktır). Ayrıca siber ısrarlı takip etkileşimsel tepkisellik ($b = .21$, $SH = .03$, $t = 6.10$, $p < .001$, %95 GA [.14, .28]) ve baskınlık stratejisini ($b = .25$, $SH = .04$, $t = 6.71$, $p < .001$, %95 GA [.18, .33]) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamış; uzlaşma ($b = -.03$, $SH = .03$, $t = -1.34$, $p = .18$, %95 GA [-.08, .02]), kaçınma ($b = .01$, $SH = .05$, $t = .15$, $p = .88$, %95 GA [-.08, .10]) , uzaklaşma ($b = .02$, $SH = .04$, $t = .37$, $p = .71$, %95 GA [-.07, .10]) ve boyun eğme ($b = .03$, $SH = .04$, $t = .87$, $p = .38$, %95 GA [-.04, .11]) stratejilerini ise yordamamıştır. Ayrıca partnere duyulan sevgiye ilişkin obsesyon düzeyinin, etkileşimsel tepkisellik ($b = .40$, $SH = .04$, $t = 10.61$, $p < .001$, %95 GA [.32, .47]) ve baskınlık stratejisi ($b = .38$, $SH = .04$, $t = 9.32$, $p < .001$, %95 GA [.30, .46]) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = .33$, $SH = .04$, $t = 8.64$, $p < .001$, %95 GA [.25, .40]; $b = .30$, $SH = .04$, $t = 7.24$, $p < .001$, %95 GA [.22, .38]) ve dolaylı etkiler incelendiğinde ise siber ısrarlı takibin etkileşimsel tepkisellik ($b = .07$, $SH = .02$, %95 GA [.04, .10]) ve baskınlık ($b = .08$, $SH = .02$, %95 GA [.05, .11]) üzerinde anlamlı aracı rolü olduğu görülmektedir.

Partnere duyulan sevgiye ilişkin obsesyon düzeyinin, uzlaşma ($b = -.28$, $SH = .03$, $t = -10.26$, $p < .001$, %95 GA [-.33, -.22]) ve boyun eğme ($b = .22$, $SH = .04$, $t = 5.20$, $p < .001$, %95 GA [.14, .30]) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = -.26$, $SH = .03$, $t = -9.46$, $p < .001$, %95 GA [-.32, -.21]; $b = .21$, $SH = .04$, $t = 4.74$, $p < .001$, %95 GA [.12, .29]) ancak dolaylı etkiler incelendiğinde siber ısrarlı takibin aracı rolü olmadığı (sırasıyla $b = -.01$, $SH = .01$, %95 GA [-.03, .01]; $b = .01$, $SH = .01$, %95 GA [-.01, .04]) ve son olarak partnere duyulan sevginin kaçınma ve uzaklaşma üzerindeki hem toplam (sırasıyla $b = -.02$, $SH = .05$, $t = -.31$, $p = .76$, %95 GA [-.11, .08]; $b = .067$, $SH = .04$, $t = 1.61$, $p = .11$, %95 GA [-.02, .16]) hem doğrudan (sırasıyla $b = -.02$, $SH = .05$, $t = -.34$, $p = .73$, %95 GA [-.12, .08]; $b = .07$, $SH = .05$, $t = 1.44$, $p = .15$, %95 GA [-.02, .16]) hem de siber ısrarlı takibin aracılık etkilerinin anlamlı olmadığı görülmüştür (sırasıyla $b = .00$, $SH = .02$, %95 GA [-.03, .03]; $b = .01$, $SH = .01$, %95 GA [-.02, .03]).

Katılımcıların ilişki doğruluğuna ilişkin obsesyon ve kompulsiyon puanları ve çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide siber ısrarlı takibin aracı rolü cinsiyet değişkeni kontrol edilerek Bootstrap yöntemiyle altı ayrı model oluşturularak test edilmiştir. Test edilen modellere ilişkin sonuçlar Şekil 2'de verilmiştir (Altı model aynı şekilde gösterilmiştir).

Şekil 2'de görüldüğü gibi, ilişki doğruluğuna ilişkin obsesyon ve kompulsiyon düzeyi siber ısrarlı takip davranışlarını ($b = .36$, $SH = .03$, $t = 12.01$, $p < .001$, %95 GA [.31, .42]) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamıştır (Bu değerler diğer modellerde de aynı olduğu için devam eden bölümlerde tekrarlanmayacaktır). Ayrıca siber ısrarlı takip etkileşimsel tepkisellik ($b = .33$, $SH = .04$, $t = 4.75$, $p < .001$, %95 GA [.10, .24]) ve baskınlık stratejisini ($b = .23$, $SH = .04$, $t = 5.97$, $p < .001$, %95 GA [.16, .31]) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamış; uzlaşma ($b = -.02$, $SH = .03$, $t = -.86$, $p = .39$, %95 GA [-.08, .03]), kaçınma ($b = .03$, $SH = .05$, $t = .69$, $p = .49$, %95 GA [-.06, .13]) , uzaklaşma ($b = -.01$, $SH = .04$, $t = -.16$, $p = .87$, %95 GA [-.09, .08]) ve boyun eğme ($b = .05$, $SH = .04$, $t = 1.28$, $p = .20$, %95 GA [-.03, .14]) stratejilerini ise yordamamıştır. Ayrıca ilişki doğruluğuna ilişkin obsesyon ve kompulsiyon düzeyinin etkileşimsel tepkisellik ($b = .39$, $SH = .03$, $t = 12.13$, $p < .001$, %95 GA [.33, .46]) ve baskınlık stratejisi ($b = .33$, $SH = .04$, $t = 9.33$, $p < .001$, %95 GA [.26, .40]) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = .33$, $SH = .04$, $t = 9.60$, $p < .001$, %95 GA [.26, .40]; $b = .25$, $SH = .04$, $t = 6.57$, $p < .001$, %95 GA [.18, .32]) ve dolaylı etkiler incelendiğinde ise siber ısrarlı takibin etkileşimsel tepkisellik ($b = -.06$, $SH = .02$, %95 GA [.03, .09]) ve baskınlık ($b = -.09$, $SH = .02$, %95 GA [.06, .12]) üzerinde anlamlı aracı rolü olduğu görülmektedir.

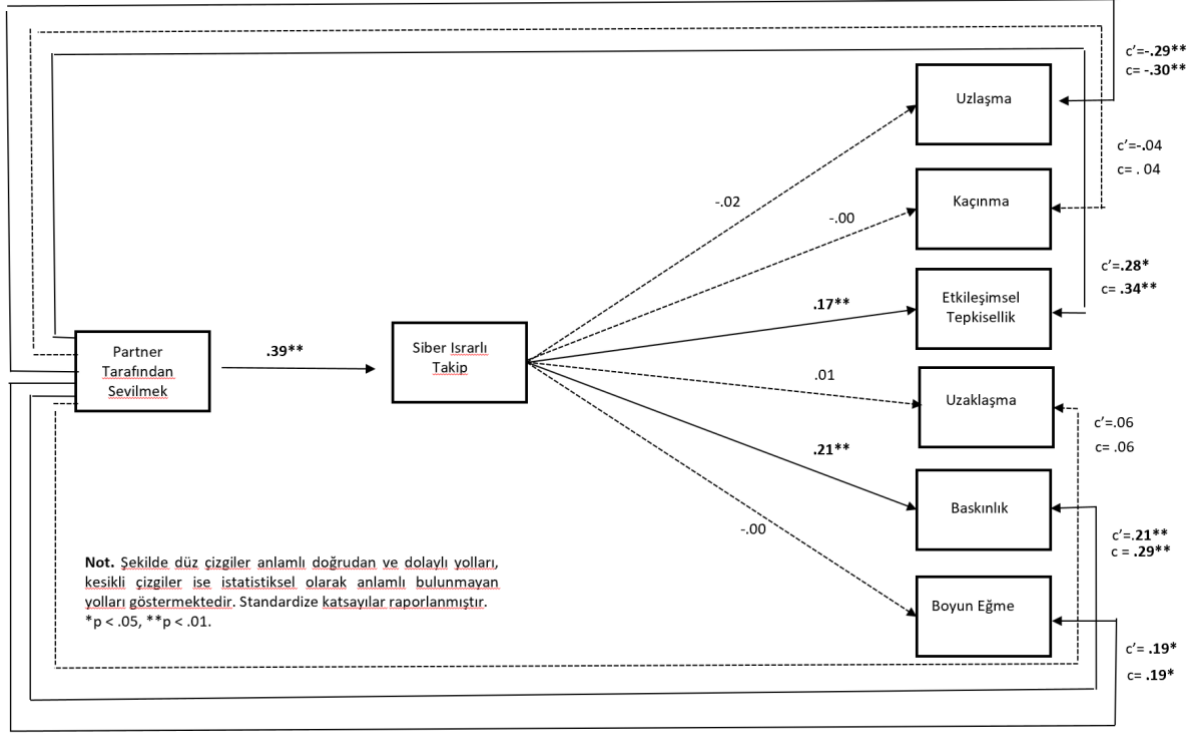
Şekil 2. İlişki Doğruluğu Obsesyonu ile Çatışma Çözme Stratejileri Arasındaki İlişkide Siber İsrarlı Takibin Aracı Rolü

İlişki doğruluğuna ilişkin obsesyon ve kompulsiyon düzeyinin uzlaşma ($b = -.22$, $SH = .02$, $t = -8.95$, $p < .001$, %95 GA $[-.26, -.17]$) ve boyun eğme ($b = .11$, $SH = .04$, $t = 2.96$, $p < .001$, %95 GA $[.04, .19]$) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = -.21$, $SH = .03$, $t = -7.97$, $p < .001$, %95 GA $[-.26, -.16]$; $b = .09$, $SH = .04$, $t = 2.27$, $p = .02$, %95 GA $[.01, .17]$;) ancak dolaylı etkiler incelendiğinde siber ısrarlı takibin aracı rolü olmadığı (sırasıyla $b = -.01$, $SH = .01$, %95 GA $[-.03, .01]$; $b = .02$, $SH = .02$, %95 GA $[-.01, .05]$); uzaklaşma ($b = .10$, $SH = .04$, $t = 2.57$, $p = .01$, %95 GA $[.02, .18]$) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde değişmediği ($b = .10$, $SH = .04$, $t = 2.45$, $p = .02$, %95 GA $[.02, .19]$) ve dolaylı etkiler incelendiğinde siber ısrarlı takibin aracı rolü olmadığı (sırasıyla $b = -.00$, $SH = .02$, %95 GA $[-.04, .03]$) ve son olarak kaçınma üzerindeki hem toplam ($b = -.07$, $SH = .04$, $t = -1.56$, $p = .12$, %95 GA $[-.15, .02]$) hem doğrudan ($b = -.08$, $SH = .05$, $t = -1.71$, $p = .09$, %95 GA $[-.17, .01]$) hem de siber ısrarlı takibin aracılık etkilerinin anlamlı olmadığı görülmüştür ($b = .01$, $SH = .02$, %95 GA $[-.02, .05]$).

Katılımcıların partner tarafından sevmeye ilişkin obsesyon ve kompulsiyon puanları ve çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide siber ısrarlı takibin aracı rolü cinsiyet değişkeni kontrol edilerek Bootstrap yöntemiyle altı ayrı model oluşturularak test edilmiştir. Test edilen modellere ilişkin sonuçlar Şekil 3'te verilmiştir (Altı model aynı şekilde gösterilmiştir).

Şekil 3'te görüldüğü gibi partner tarafından sevmeye ilişkin obsesyon ve kompulsiyon düzeyi, siber ısrarlı takip davranışlarını ($b = .36$, $SH = .03$, $t = 12.62$, $p < .001$, %95 GA $[.31, .42]$) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamıştır (Bu değerler diğer modellerde de aynı olduğu için devam eden bölümlerde tekrarlanmayacaktır). Ayrıca siber ısrarlı takip davranışları etkileşimsel tepkisellik ($b = .18$, $SH = .04$, $t = 5.00$, $p < .001$, %95 GA $[.11, .25]$) ve baskınlık stratejisini ($b = .24$, $SH = .04$, $t = 6.01$, $p < .001$, %95 GA $[.16, .32]$) doğrudan, pozitif yönde anlamlı olarak yordamış; uzlaşma ($b = -.01$, $SH = .03$, $t = -.58$, $p = .56$, %95 GA $[-.07, .04]$), kaçınma ($b = -.00$, $SH = .05$, $t = -.03$, $p = .98$, %95 GA $[-.10, .09]$), uzaklaşma ($b = .02$, $SH = .04$, $t = .34$, $p = .73$, %95 GA $[-.07, .10]$) ve boyun eğme ($b = -.00$, $SH = .04$, $t =$

$p < .001$, %95 GA [.28, .40]) ve baskınlık stratejisi ($b = .30$, $SH = .03$, $t = 8.85$, $p < .001$, %95 GA [.24, .37]) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = .28$, $SH = .03$, $t = 8.11$, $p < .001$, %95 GA [.21, .34]; $b = .22$, $SH = .04$, $t = 5.95$, $p < .001$, %95 GA [.15, .29]) ve dolaylı etkiler incelendiğinde ise siber ısrarlı takibin etkileşimsel tepkisellik ($b = .07$, $SH = .02$, %95 GA [.04, .10]) ve baskınlık ($b = .09$, $SH = .02$, %95 GA [.06, .12]) üzerinde anlamlı aracı rolü olduğu görülmektedir.

Şekil 3. Partner Tarafından Sevilme Obsesyonu ile Çatışma Çözme Stratejileri Arasındaki İlişkide Siber İsrarlı Takibin Aracı Rolü

Partner tarafından sevilmeyle ilişkin obsesyon ve kompulsiyon düzeyinin uzlaşma ($b = -.21$, $SH = .02$, $t = -9.28$, $p < .001$, %95 GA [-.26, -.17]) üzerindeki toplam etkisinin ise siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde azaldığı (sırasıyla $b = -.21$, $SH = .03$, $t = -8.31$, $p < .001$, %95 GA [-.26, -.17]; $b = .22$, $SH = .04$, $t = 5.61$, $p < .001$, %95 GA [.14, .29]) ancak dolaylı etkiler incelendiğinde siber ısrarlı takibin aracı rolü olmadığı (sırasıyla $b = -.01$, $SH = .01$, %95 GA [-.03, .01]; $b = -.00$, $SH = .02$, %95 GA [-.03, .03]); boyun eğme ($b = .22$, $SH = .04$, $t = 6.08$, $p < .001$, %95 GA [.15, .29]) üzerindeki toplam etkisinin siber ısrarlı takibin etkisi kontrol edildiğinde değişmediği ($b = .22$, $SH = .04$, $t = 5.61$, $p < .001$, %95 GA [.14, .29]) ve dolaylı etkiler incelendiğinde siber ısrarlı takibin aracı rolü olmadığı ($b = -.00$, $SH = .02$, %95 GA [-.03, .03]); ve son olarak kaçınma ve uzaklaşma üzerindeki hem toplam (sırasıyla $b = .01$, $SH = .04$, $t = .20$, $p = .84$, %95 GA [-.07, .09]; $b = .05$, $SH = .04$, $t = 1.27$, $p = .21$, %95 GA [-.03, .12]) hem doğrudan (sırasıyla $b = .01$, $SH = .06$, $t = .20$, $p = .85$, %95 GA [-.08, .10]; $b = .04$, $SH = .04$, $t = 1.03$, $p = .30$, %95 GA [-.04, .12]) hem de siber ısrarlı takibin aracılık etkilerinin anlamlı olmadığı görülmüştür (sırasıyla $b = -.00$, $SH = .02$, %95 GA [-.04, .04]; $b = .01$, $SH = .02$, %95 GA [-.03, .03]).

4. Tartışma

Bu çalışma, öz-bildirimlerine göre herhangi bir psikiyatrik tanı almadığını belirten bireylerden oluşan bir örneklemede romantik ilişkilere özgü obsesif-kompulsif eğilimlerin siber ısrarlı takip davranışlarıyla nasıl eklemlenerek çatışma çözme biçimlerini şekillendirdiğini sınamıştır. Araştırmada ayrıca bu ilişkilerin cinsiyet temelinde farklılık gösterip göstermediği de incelenmiştir.

Öncelikle elde edilen korelasyonel bulgular, romantik ilişki obsesif-kompulsif eğilimlerin tüm alt boyutları ile siber ısrarlı takip arasındaki pozitif ve anlamlı ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bu bulgu, RİOK temelindeki öz-düzenleyici süreçlerle tutarlıdır. Doron vd.'nin (2012a, 2012b) işaret ettiği üzere, ilişkinin "doğru"luğuna veya partnerin sevgisinin samimiyetine dair istemsiz ve intrusif sorgulamalar, yoğun bir bilişsel meşguliyet ve psikolojik gerilim yaratır. Bu rahatsız edici içsel durumdan kurtulma çabası, bireyleri kompulsif stratejiler geliştirmeye iter. Sosyal ağ ortamları, bu stratejiler için benzersiz bir zemin sunar. Partnerin çevrimiçi faaliyetlerini izleme (siber ısrarlı takip), alanyazında tanımlandığı şekliyle (Tokunaga, 2011) bir güvence arama ve partneri sinama davranışının dijital bir tezahürü olarak yorumlanabilir. Birey, partnerinin beğenilerini, etkileşimlerini veya çevrimiçi durumunu izleyerek, zihnini kemiren obsesif kuşuklara (örn. "Beni seviyor mu?", "Başkasından hoşlanıyor mu?") bir yanıt ve geçici bir rahatlama arayışı içine girer. Benzer şekilde, sosyal karşılaştırma yapma eğilimi (Doron vd., 2016), sosyal ağların sunduğu yoğun ipucu ortamında daha da kolaylaşarak izleme davranışını tetikleyebilir. Dolayısıyla, siber ısrarlı takip, RİOK belirtileri olan bireylerde görülen dışsal onay arama döngüsünün modern ve dijital bir dışavurumu olarak kavramsallaştırılabilir. Sonuç olarak, saptanan bu güçlü korelasyonlar, siber ısrarlı takip eğiliminin, ilişkisel obsesif-kompulsif belirtilerinin ayrılmaz ve işlevsel bir parçası olduğunu; obsesif kuşkuyu nötralize etmeye yönelik kompulsif bir başa çıkma mekanizması işlevi gördüğünü düşündürmektedir. Bu bulgu, romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ile siber ısrarlı takip davranışları arasında pozitif yönlü bir ilişki olacağını öngören H1 hipotezini desteklemektedir.

Ayrıca korelasyon analizlerinden elde edilen bulgular, romantik ilişki obsesif-kompulsif belirti düzeyinin alt boyutları ile çatışma çözme stratejileri arasında sistematik bir ilişki örüntüsü olduğunu ortaya koymaktadır. Buna göre, "sevgi", "ilişki doğruluğu" ve "sevilme" alt boyutları, etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık ile pozitif yönde; uzlaşma ile ise negatif yönde anlamlı ilişkiler sergilemiştir. Öte yandan, kaçınma ve uzaklaşma boyutları ile romantik ilişki obsesif-kompulsif eğilimlerinin alt boyutları arasındaki ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olmaması dikkat çekicidir. Bu bulgular, ilişkisel obsesif kuşuklar arttıkça, bireylerin daha tepkisel, baskın ve uzlaşmadan uzak bir etkileşim tarzı sergileme eğiliminde olduklarını düşündürmektedir. Bu örüntü, RİOK alanyazınındaki bilişsel-duygusal süreçlerle tutarlılık göstermektedir. İlişkisel bağlamda kuşku ve tehdit algısının bireyleri aşırı güvence arama ve kontrol odaklı stratejilere yönlendirdiği bilinmektedir (Carleton, 2016; Doron vd., 2012a, 2012b; Salkovskis, 1999). Bu mekanizmalar, çatışma durumlarında hızlı duygusal tepkiler ve üstünlük kurma eğilimleri (etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık) ile ilişkili görünmektedir. Nitekim, yakın ilişkilerde çatışma dinamiklerine ilişkin klasik kuramlar (Christensen ve Heavey, 1990; Gottman ve Gottman, 2007) da tehdit algısı ve kontrol odağı arttığında uzlaşma kapasitesinin azaldığını öne sürmektedir. Mevcut bulgular, bu dinamiklerin RİOK bağlamında da geçerli olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca, dijital iletişim ortamlarının sağladığı sürekli görünürlük ve ipucu yoğunluğunun (son görülme, beğeni/etkileşim kayıtları vb.) kıskançlık, tehdit algısı ve sosyal karşılaştırmayı tetikleyerek hem dijital izleme davranışlarını hem de duygusal ve ani tepkilere dayalı çatışma tepkilerini artırabileceği düşünülebilir (Elphinston ve Noller, 2011; Fox vd., 2014; Marshall vd., 2013; Muise vd., 2009; Tokunaga, 2011). RİOK'na özgü güvence arama döngüsü ile sosyal ağ temelli romantik gözetim ve kıskançlık alanyazını birlikte değerlendirildiğinde, obsesif kuşukların etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık gibi tırmanma eğilimli davranışlarla pozitif; uzlaşma ile negatif yönde ilişkili olması kuramsal ve ampirik açıdan tutarlıdır. Son olarak, kaçınma ve uzaklaşma boyutları ile RİOK'nın alt boyutları arasında anlamlı ilişkilerin gözlemlenmemesi, RİOK'nın özellikle tehdit algısı ve kontrol odağı üzerinden şekillenen bir çatışma dinamiği ile ilişkili olduğunu; çekilme ve kaçınma stratejilerinin ise bu bilişsel-duygusal örüntü ile aynı derecede ilişkili olmadığını düşündürmektedir. Bu bulgu, RİOK'nın ilişkisel süreçlerde daha çok "tırmanma" ve "kontrol" eğilimleri ile bağlantılı olduğuna işaret ederek alanyazına önemli bir katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda, RİOK belirtilerinin uzlaşma ile negatif; etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık ile pozitif yönde ilişkili bulunması H2 hipotezini kısmen desteklemektedir. Ancak kaçınma,

uzaklaşma ve boyun eğme stratejileriyle beklenen ilişkilerin gözlenmemesi, hipotezin tüm boyutlarıyla doğrulanmadığını göstermektedir. Benzer şekilde, siber ısrarlı takip davranışlarının uzlaşma ile negatif; etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık ile pozitif yönde ilişkili bulunması H3 hipotezini kısmen desteklemektedir. Bununla birlikte, kaçınma, uzaklaşma ve boyun eğme stratejileriyle anlamlı ilişkiler saptanmamıştır.

Aracılık analizlerinden elde edilen bulgular, korelasyonel verilerde gözlemlenen seçici ilişki örüntüsünün altında yatan davranışsal bir mekanizma olduğunu ortaya koymaktadır. Analizler, romantik ilişki obsesif-kompulsif semptomların, siber ısrarlı takip davranışı aracılığıyla, özellikle etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı dolaylı etkileri olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, obsesif ilişki kuşkularının dijital izleme yoluyla olumsuz etkileşim davranışlarına dönüşebileceği fikriyle uyumludur (Doron vd., 2012; Reed vd., 2021). Buna karşılık, siber ısrarlı takip davranışının uzlaşma, kaçınma, uzaklaşma ve boyun eğme boyutları üzerinde benzer bir aracılık rolü üstlendiğine dair bir kanıt bulunamamıştır. Bu seçici aracılık etkisi, mevcut kuramsal çerçevelerle tutarlıdır. Bulgular, RİOK'dan kaynaklanan bilişsel belirsizlik ve yoğun güvence arama ihtiyacının, bireyleri partnerlerinin dijital faaliyetlerini izlemeye ittiğini; bu davranışın ise ilişki içinde daha tepkisel, duygusal ve kontrol odaklı çatışma stillerinin benimsenmesine yol açtığını düşündürmektedir. Sosyal ağların sağladığı belirsiz ve sürekli ipuçları (son görülme, beğeni geçmişi) ortamında, bu izleme davranışının ilişkisel tehdit algısını ve kıskançlığı artırarak tepkiselliği körüklediği öne sürülebilir (Muisse vd., 2009; Tokunaga, 2011). Diğer bir deyişle, siber ısrarlı takip, obsesif kaygıların yıkıcı bir etkileşim dinamiğine dönüşmesinde davranışsal bir kanal işlevi görmektedir. Bu sonuçlar, siber ısrarlı takibin RİOK ile çatışma çözme stratejileri arasındaki ilişkide aracı rol üstleneceğini öngören H4 hipotezini kısmen desteklemektedir. Aracılık etkisi yalnızca etkileşimsel tepkisellik ve baskınlık boyutlarında gözlenmiş, diğer çatışma çözme stratejileri için anlamlı bulunmamıştır.

Bu mekanizmanın neden yapıcı stratejilerle değil de tırmanmaya yönelik tepkilerle ilişkili olduğunun açıklaması, her bir stratejinin altında yatan farklı psikolojik süreçlerde yatmaktadır. Uzlaşma gibi yapıcı müzakere stratejileri, yalnızca kaygının azalmasına değil, aynı zamanda gelişmiş problem çözme becerileri, etkili duygu düzenleme ve ortak ilişki hedefleri gibi daha karmaşık bilişsel ve işbirlikçi kaynakları gerektirir (Christensen ve Heavey, 1990; Gottman ve Gottman, 2007). Siber izleme davranışı ise kaygıyı geçici olarak hafifletmeye yönelik tek taraflı ve güvence odaklı bir girişim olduğundan, bu olumlu becerilerin geliştirilmesini desteklememektedir. Benzer şekilde, kaçınma, uzaklaşma ve boyun eğme gibi stratejiler, genellikle bir "duygusal de-aktivasyon" ve çatışmadan geri çekilme sürecini temsil eder (Eldridge vd., 2007). Bu stratejiler, ilişkiyi kontrol altına almaya ve güvence aramaya odaklanan RİOK'nın temel döngüsünden (Doron vd., 2016) farklı bir motivasyonel yapıya sahiptir. Dolayısıyla, obsesif kaygıların bu stratejilere ulaşmak için dijital izlemeyi bir araç olarak kullanması beklenmemektedir. Sonuç olarak, bulgular siber ısrarlı takip davranışının, RİOK ile ilişkili bilişsel-duygusal zorlukların, olumsuz etkileşim davranışlarına özgül bir şekilde nasıl aktarılabilceğine dair önemli ve seçici bir mekanizma sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, dijital iletişim ortamlarının romantik çatışma dinamiklerini şekillendirmedeki rolünü anlamak açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

Çok değişkenli analiz sonuçları, RİOK, siber ısrarlı takip ve çatışma stilleri açısından anlamlı cinsiyet farklılıkları olduğunu göstermiştir. Kadın katılımcıların RİOK'nın tüm alt boyutları ile siber ısrarlı takip eğilimi ve çatışma çözme stillerinden uzaklaşma ile baskınlık puanları istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Erkek katılımcıların ise kaçınma ve boyun eğme eğilimlerinin daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Buna karşılık, uzlaşma ve etkileşimsel tepkisellik boyutlarında anlamlı bir cinsiyet farkı tespit edilmemiş olması, temel çatışma yönetimi kapasitesi açısından benzerlikler korunurken, farklılaşmanın özellikle dijital izleme davranışının çatışma tarzlarına eklenme biçiminde ortaya çıktığına işaret etmektedir. Bu genel bulgu örüntüsü, sosyal rol kuramı (Eagly ve Wood, 2012) ile

tutarlıdır. Bu kuram, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin sosyal beklenti ve normların, bireylerin kişilerarası davranış kalıplarını şekillendirdiğini öne sürer. Bu bağlamda, yakınlık ve ilişki yönetimine dair farklı sosyal öğrenme süreçleri, kadınlarda ilişkisel güvence arama ve gözetim pratiklerini, erkeklerde ise duygusal mesafe koyma ve çatışmadan kaçınma eğilimlerini daha olası hale getirebilir. Bu durum, yakın ilişki çatışmalarında sıklıkla rapor edilen talep-geri çekilme kalıbı (Christensen ve Heavey, 1990) ile de uyumludur; bu kalıpta kadınların daha sık “talep eden”, erkeklerin ise “geri çekilen” taraf olduğu bilinmektedir.

Dijital bağlamda ise, cinsiyete dayalı farklılıkların izleme stratejilerinin kendisinde de ortaya çıkabileceğine dair bulgular mevcuttur. Araştırmalar, sosyal ağ sitelerindeki romantik gözetim, kıskançlık ve tehdit algısının kadınlarda daha sık bildirildiğini (Fox vd., 2014; Muise vd., 2009), erkeklerde ise doğrudan müdahale ve kontrol içeren davranışların nispeten daha yaygın olabileceğini göstermektedir (Marshall vd., 2013; Tokunaga, 2011). Bu ayrışma, dijital izleme sonrasında tetiklenen çatışma yönetimi stratejilerinin de cinsiyete göre farklılaşabileceğini açıklayabilir. Örneğin, kadınlarda izleme davranışı, ilişkisel güvence arayışıyla bağlantılı olarak baskınlık veya uzaklaşma gibi daha aktif stratejilerle sonuçlanabilirken; erkeklerde aynı davranış, kaçınma veya boyun eğme gibi daha pasif stratejilerle ilişkili olabilir. Bu bulgular, RİOK, siber ısrarlı takip ve çatışma çözme stratejilerinin cinsiyete göre farklılık göstereceğini öngören H5 hipotezini genel olarak desteklemektedir. Bununla birlikte, uzlaşma ve etkileşimsel tepkisellik boyutlarında anlamlı cinsiyet farklılıkları saptanmamıştır.

Elde edilen tüm bu bulgular, kaçınılmaz bazı sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmelidir. İlk olarak, kesitsel araştırma tasarımı, değişkenler arasındaki nedensel ilişkilerin yorumlanmasını kısıtlamaktadır. Siber ısrarlı takibin yıkıcı çatışmaya mı yol açtığı, yoksa mevcut çatışmanın mı siber ısrarlı takibi tetiklediği ancak boylamsal çalışmalar ve ideal olarak her iki partnerden veri toplayan dyadik (ikili) tasarımlar ile netleştirilebilecektir. İkinci olarak, katılımcıların psikiyatrik tanı durumları yalnızca öz-bildirim yoluyla değerlendirilmiş, herhangi bir klinik görüşme ya da tanısallı doğrulama süreci yürütülmemiştir. Gelecek araştırmalarda, psikiyatrik tanı durumunun yapılandırılmış klinik görüşmeler veya standart tanılama yöntemleriyle doğrulanması, elde edilen bulguların yorumlanmasına daha güçlü katkılar sağlayacaktır. Üçüncü önemli sınırlılık, veri toplama yöntemine ilişkindir. Çalışmada, öz-bildirim yoluyla toplanan verilerin geçerliliğini artırmak amacıyla anket formuna dikkat kontrol soruları yerleştirilmiş ve bu maddelerde beklenen yanıt desenini karşılamayan katılımcıların verileri analiz dışında bırakılmıştır. Bu yöntemsel uygulama, düz işaretleme ve rastgele yanıt verme kaynaklı ölçüm hatalarını kısmen kontrol altına almıştır. Ancak öz-bildirim yönteminin doğasında var olan sosyal beğenirlik yanlılığı, kendini olduğundan farklı sunma ve hatırlama yanlılığı gibi riskler tamamen ortadan kalkmamıştır. Bu nedenle elde edilen bulgular, bu yanlılık olasılıkları dikkate alınarak yorumlanmalıdır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, bu sınırlılıkların etkisini daha da azaltmak için çok kaynaklı veri toplama (partner raporları ve nesnel dijital davranış göstergeleri) ve sosyal beğenirlik ölçeklerinin bir kontrol değişkeni olarak analizlere dahil edilmesi gibi yöntemler kullanılabilir. Bu önlemler, bulguların geçerliliğini ve güvenilirliğini güçlendirerek alanyazına daha sağlam katkılar sunulmasını sağlayacaktır. Dördüncü olarak, ilişkinin süresi, bağlanma stilleri, sosyal medya kullanım yoğunluğu ve platform tipi gibi önemli bağlamsal değişkenler analizlere dahil edilmemiştir. Bu değişkenlerin gelecek modellere eklenmesi, siber ısrarlı takibin özgün katkısını daha net bir şekilde ortaya koyacaktır. Son olarak, çalışma dijital gözetim mekanizmasına odaklanmakla birlikte, bağlanma kaygısı, narsisizm veya dürtüsellik gibi diğer önemli bilişsel-duygusal süreçlerle karşılaştırmalı bir analiz sunmamaktadır. Bu süreçlerin aynı model içinde test edilmesi, RİOK'nın dijital davranışlar üzerindeki etkisini daha net anlamamıza yardımcı olacaktır.

Tüm bu sınırlılıklara rağmen, çalışmanın bulguları hem kuramsal hem de uygulamalı alanlar için önemli çıkarımlar sunmaktadır. Bulgular, dijital davranışların, geleneksel bilişsel-duygusal modellere entegre edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Özellikle çift terapilerinde ve ilişki

danışmanlığında, dijital iletişim alışkanlıkları ve siber ısrarlı takip artık rutin olarak ele alınması gereken bir konu haline gelmiştir. Sonuç olarak, bu çalışma, dijital çağın romantik ilişkilerde yarattığı yeni bir zorluğu ampirik olarak belgelemiştir: Obsesif düşünceler, dijital bir davranışa dönüşebilir ve bu davranış, gerçek dünyadaki ilişki kalitesini yıkıcı bir şekilde etkileyebilir. İlişki dinamiklerini anlama ve müdahale çabaları ise bu gerçeği merkezine almalıdır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma (03.08.2025 tarih ve 2025/408 sayılı Etik Kurul Onay Belgesi ile) bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Bu çalışma tek yazarlı olarak hazırlanmış olup, başka bir yazarın veya kişinin katkısı bulunmamaktadır.

Çıkar Beyanı

Çalışmada kişi veya kurumlar ile herhangi bir çıkar çatışması mevcut değildir

Destek Beyanı

Bu araştırma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

5. Kaynaklar

- Abramowitz, J. S. ve Jacoby, R. J. (2015). *Obsessive-compulsive disorder in adults* (Vol. 31). Hogrefe Publishing GmbH.
- Abramowitz, J. S., McKay, D. ve Taylor, S. (2009). *Obsessive-compulsive disorder: Subtypes and spectrum conditions*. Elsevier Academic Press.
- Baumeister, R. F. ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Can, F., Ergül-Topçu, A. ve Topçu, G. (2022). Romantik partner çatışma ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 10(25), 438-455. DOI: 10.7816/nesne-10-25-05
- Canary, D. J., Emmers-Sommer, T. M. ve Faulkner, S. (1998). *Sex and Gender Differences in Personal Relationships*. Guilford Press.
- Carleton, R. N. (2016). Into the unknown: A review and synthesis of contemporary models involving uncertainty. *Journal of Anxiety Disorders*, 39, 30–43. <https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2016.02.007>
- Doron, G., Derby, D., Szepeswol, O. ve Talmor, D. (2012a). Tainted love: Exploring relationship-centered obsessive compulsive symptoms in non-clinical samples. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(1), 16–24. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2011.11.002>
- Doron, G., Derby, D., Szepeswol, O. ve Talmor, D. (2012b). Relationship obsessive compulsive disorder (ROCD): A conceptual framework. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(1), 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2011.09.002>
- Doron, G., Szepeswol, O., Karp, E. ve Gal, N. (2016). Obsessing about intimate relationships: Testing the double relationship-vulnerability hypothesis. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 50, 100–106. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2015.06.001>

- Eagly, A. H., ve Wood, W. (2012). Social role theory. In P. A. M. Van Lange, A. W. Kruglanski ve E. T. Higgins (Eds.), *Handbook of theories of social psychology* (Vol. 2, pp. 458–476). Sage Publications Ltd.
- Elphinston, R. A. ve Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 631-635. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318>
- Eldridge, K. A., Sevier, M., Jones, J., Atkins, D. C. ve Christensen, A. (2007). Demand-withdraw communication in severely distressed, moderately distressed, and nondistressed couples: rigidity and polarity during relationship and personal problem discussions. *Journal of Family Psychology*, 21(2), 218. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.21.2.218>
- Fox, J., Osborn, J. L. ve Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: The role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527-534. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.02.031>
- Finkel, E. J. ve Eastwick, P. W. (2015). Interpersonal attraction: In search of a theoretical Rosetta Stone. M. Mikulincer, P. R. Shaver, J. A. Simpson ve J. F. Dovidio (Eds.), *APA handbook of personality and social psychology, Volume 3: Interpersonal relations içinde* (ss. 179–210). American Psychological Association.
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A., Campbell, L. ve Overall, N. C. (2019). Pair-bonding, romantic love, and evolution: The curious case of Homo sapiens. *Perspectives on Psychological Science*, 14(1), 51–75. <https://doi.org/10.1177/1745691618816368>
- Gottman, J. M. ve Gottman, J. (2007). *Why marriages succeed or fail*. A&C Black.
- Guerrero, L. K., Andersen, P. A. ve Afifi, W. A. (2017). *Close encounters: Communication in relationships*. Sage Publications.
- Kircaburun, K., Jonason, P. K. ve Griffiths, M. D. (2018). The Dark Tetrad traits and problematic social media use: The mediating role of cyberbullying and cyberstalking. *Personality and Individual Differences*, 135, 264-269. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2018.07.034>
- Koçak, L., Özgöl, M. ve Demir, M. (2023). Siber stalklama ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(Özel Sayı), 256-263. doi:10.33206/mjss.1344604
- Lyndon, A., Bonds-Raacke, J. ve Cratty, A. D. (2011). College students' Facebook stalking of ex-partners. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(12), 711–716. <https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0588>
- Mahalik, J. R., Burns, S. M. ve Syzdek, M. (2007). Masculinity and perceived normative health behaviors as predictors of men's health behaviors. *Social Science & Medicine*, 64(11), 2201-2209. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2007.02.035>
- Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G. ve Lee, R. A. (2013). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal Relationships*, 20(1), 1-22. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01393.x>
- Murray, S. L., Holmes, J. G. ve Griffin, D. W. (2000). Self-esteem and the quest for felt security: How perceived regard regulates attachment processes. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(3), 478–498. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.78.3.478>

- Muise, A., Christofides, E. ve Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology & Behavior*, 12(4), 441-444. <https://doi.org/10.1089/cpb.2008.0263>
- Overall, N. C. ve McNulty, J. K. (2017). What type of communication during conflict is beneficial for intimate relationships? *Current Opinion in Psychology*, 13, 1–5. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.03.002>
- Overall, N. C., Fletcher, G. J., Simpson, J. A. ve Sibley, C. G. (2009). Regulating partners in intimate relationships: The costs and benefits of different communication strategies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(3), 620–639. <https://doi.org/10.1037/a0012961>
- Rachman, S. (1998). A cognitive theory of obsessions: Elaborations. *Behaviour Research and Therapy*, 36(4), 385–401. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(97\)10041-9](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(97)10041-9)
- Reed, L. A., Tolman, R. M., Ward, L. M. ve Safyer, P. (2016). Keeping tabs: Attachment anxiety and electronic intrusion in high school dating relationships. *Computers in Human Behavior*, 58, 259–268. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.12.019>
- Reyns, B. W., Henson, B. ve Fisher, B. S. (2012). Stalking in the twilight zone: Extent of cyberstalking victimization and offending among college students. *Deviant Behavior*, 33(1), 1–25. <https://doi.org/10.1080/01639625.2010.538364>
- Salkovskis, P. M. (1999). Understanding and treating obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 37, S29–S52. [https://doi.org/10.1016/S0005-7967\(99\)00049-2](https://doi.org/10.1016/S0005-7967(99)00049-2)
- Silva Santos, I. L., Pimentel, C. E. ve Mariano, T. E. (2021). Cyberstalking scale: development and relations with gender, FOMO and social media engagement. *Current Psychology*, 42(6), 4802–4810. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01823-3>
- Spitzberg, B. H. ve Cupach, W. R. (2014). *The dark side of relationship pursuit: From attraction to obsession and stalking* (2nd ed.). Routledge.
- Stein, D. J., Costa, D. L. C., Lochner, C., Miguel, E. C., Reddy, Y. C. J., Shavitt, R. G., van den Heuvel, O. A. ve Simpson, H. B. (2020). Obsessive-compulsive disorder. *Nature Reviews Disease Primers*, 6(1), 29. <https://doi.org/10.1038/s41572-020-0165-7>
- Trak, E. ve İnöz, M. (2017). Yeni bir obsesif-kompulsif semptom içeriği: Romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonları ölçeği ile partnere ilişkin obsesif-kompulsif belirti ölçeği'nin Türkçe formlarının psikometrik özellikleri. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(3), 171-185.
- Tokunaga, R. S. (2011). Social networking site or social surveillance site? Understanding the use of interpersonal electronic surveillance in romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 705–713. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2010.08.014>
- Tokunaga, R. S. ve Aune, K. S. (2017). Cyber-defense: A taxonomy of tactics for managing cyberstalking. *Journal of interpersonal violence*, 32(10), 1451-1475. <https://doi.org/10.1177/0886260515589564>
- Widiger, T. A. ve Samuel, D. B. (2005). Diagnostic categories or dimensions? A question for the Diagnostic and statistical manual of mental disorders. *Journal of Abnormal Psychology*, 114(4), 494–504. <https://doi.org/10.1037/0021-843X.114.4.494>
- Zacchilli, T. L., Hendrick, C. ve Hendrick, S. S. (2009). The romantic partner conflict scale: A new scale to measure relationship conflict. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(8), 1073-1096. <https://doi.org/10.1177/0265407509347936>

Extended Summary

Romantic relationships are among the most significant domains of human life, providing essential contributions to life satisfaction, psychological well-being, identity, and social functioning. They meet fundamental emotional needs such as love, trust, and belonging while also shaping how individuals make sense of themselves, receive social support, and cope with life's challenges. Yet these relationships are not always marked by stability and harmony. Personal vulnerabilities such as intolerance of uncertainty or insecure self-concept complicate relational bonds, generating obsessive doubts, heightened insecurities, and maladaptive behavioral patterns that place strain on both partners. Within this context, recent research has focused on relationship obsessive-compulsive symptoms (ROCD). These symptoms manifest as intrusive and repetitive doubts about one's feelings toward a partner, the partner's feelings toward oneself, or the overall appropriateness of the relationship. They frequently lead to compulsive attempts to relieve distress, including repeated reassurance seeking, constant comparisons with others' relationships, or testing the partner's commitment through various behaviors. While such strategies may produce short-term relief, they perpetuate the obsessive-compulsive cycle over time and undermine relational functioning.

At the same time, the digitalization of social life has created new avenues for expressing and reinforcing these tendencies. Online platforms allow individuals to access ongoing streams of information about their partners' activities, making digital surveillance or cyberstalking a readily available strategy for managing relational doubts. Cyberstalking in romantic contexts refers to repetitive monitoring of partners' online behaviors, such as checking posts, comments, likes, followers, or online presence. Although often framed as a form of harassment in broader literature, emerging evidence shows that such behaviors are also widespread in everyday romantic relationships, often justified as efforts to ensure loyalty, protect the relationship, or reduce uncertainty. When fueled by obsessive doubts, however, cyberstalking may take on compulsive qualities, driven by reassurance seeking and intolerance of ambiguity. This extension of compulsive cycles into digital spaces illustrates the interplay between psychological vulnerabilities and modern technological environments.

These dynamics have implications not only for internal distress but also for relational interaction, especially during conflict. Research on conflict resolution demonstrates that constructive strategies such as compromise, active listening, and collaborative problem-solving enhance trust and satisfaction, whereas destructive approaches such as dominance, withdrawal, and reactive hostility erode intimacy and escalate tensions. Theoretically, obsessive doubts and compulsive digital monitoring should increase the likelihood of destructive conflict behaviors. By intensifying suspicion and relational tension, these tendencies may push individuals toward confrontational or control-oriented strategies and undermine their capacity for compromise. Despite this theoretical logic, empirical studies directly linking ROCD, cyberstalking, and conflict resolution have been scarce. Furthermore, gender norms and cultural expectations shape how individuals manifest relational insecurities and manage conflict, with women often described as more relationally vigilant and men more inclined toward avoidance or competitive strategies. Examining whether ROCD symptoms and cyberstalking behaviors amplify these gendered tendencies is therefore of considerable importance.

The present study investigated the relationships between ROCD, cyberstalking, and conflict resolution strategies in a large non-clinical sample, tested the mediating role of cyberstalking, and explored gender differences. Participants consisted of 881 individuals, including those in dating, engaged, or married relationships. The sample was diverse in age and education, though all reported having an ongoing romantic relationship and no clinical diagnosis. Data were collected through online surveys,

preceded by informed consent and ethical approval. The measures included the Relationship Obsessions and Compulsions Inventory, assessing intrusive doubts and compulsive tendencies about partner love, relationship correctness, and being loved by the partner; the Cyberstalking Scale, measuring repetitive monitoring behaviors in digital contexts; and the Romantic Partner Conflict Scale, which evaluates six conflict strategies: compromise, dominance, submission, separation, avoidance, and interactional reactivity.

Correlational analyses revealed that all dimensions of ROCD were positively related to cyberstalking behaviors. Stronger obsessive doubts were also associated with higher dominance and interactional reactivity and with lower compromise. Some dimensions were positively related to submission, while avoidance and separation showed weaker and inconsistent connections. These findings highlight a systematic pattern whereby intrusive relational doubts correspond to more reactive and controlling conflict strategies and to diminished willingness to compromise.

Mediation analyses provided critical insights into the mechanisms underlying these associations. Cyberstalking was found to mediate the relationship between ROCD symptoms and destructive conflict behaviors, particularly dominance and interactional reactivity. This indicates that individuals experiencing stronger obsessive doubts were more likely to engage in compulsive digital monitoring of their partners, which in turn predicted greater confrontation, hostility, and control during conflict. Importantly, no evidence was found that cyberstalking mediated the associations between ROCD and compromise, avoidance, separation, or submission. This selective mediation underscores the idea that digital monitoring operates as a behavioral pathway specifically linking obsessive relational doubts to escalation-oriented conflict strategies rather than to disengagement or constructive negotiation.

Gender comparisons yielded additional insights. Women scored significantly higher than men on all ROCD dimensions, cyberstalking behaviors, dominance, and separation. Men, by contrast, reported higher use of avoidance and submission strategies. No significant differences were observed between men and women in compromise or interactional reactivity. These findings suggest that gender roles shape how obsessive doubts and digital monitoring behaviors influence conflict resolution. For women, relational insecurities appear to fuel both compulsive digital vigilance and more active conflict strategies, whereas for men they appear more likely to manifest in passive or avoidant approaches.

The results of this study carry important theoretical and practical implications. They empirically confirm the hypothesized link between ROCD and cyberstalking, highlighting how intrusive doubts can drive compulsive online behaviors. Cyberstalking, in this context, is best understood not merely as a form of interpersonal aggression but also as a compulsive reassurance-seeking mechanism. Digital environments, with their constant stream of ambiguous cues, provide fertile ground for obsessive-compulsive cycles to expand into online domains. This reframing contributes to the understanding of cyberstalking as both a psychological and relational phenomenon.

The findings also clarify how these behaviors impact conflict resolution. ROCD symptoms were consistently related to reactive and controlling strategies, both directly and indirectly through cyberstalking. This supports the idea that obsessive doubts not only generate internal distress but also intensify external conflict dynamics by promoting destructive interaction patterns. The absence of mediation effects for constructive or separation-based strategies indicates that cyberstalking plays a specific role in fueling escalation, rather than in disengagement or cooperative resolution. These results highlight the importance of examining how cognitive vulnerabilities and digital behaviors interact to shape relational outcomes.

Gendered pathways identified in this study further enrich the interpretation. Women's higher scores in ROCD, cyberstalking, dominance, and separation suggest that cultural expectations of relational vigilance may amplify the translation of obsessive doubts into both digital monitoring and active conflict engagement. Men's higher scores in avoidance and submission reflect traditional masculine norms of emotional restraint and disengagement. These differences are consistent with social role theory, which posits that cultural gender norms guide interpersonal behavior, and align with the demand-withdraw pattern frequently observed in couples' research.

Clinically, the study underscores the need to integrate digital dimensions into interventions for relational and obsessive-compulsive difficulties. Cognitive-behavioral therapies that address reassurance-seeking behaviors should explicitly target cyberstalking as a modern form of compulsive checking. Couples therapy may also benefit from highlighting the role of digital surveillance in escalating conflict and from training partners in constructive negotiation and emotional regulation. Gender-sensitive approaches are needed to account for the distinct ways men and women experience and express relational insecurities in digital contexts.

Several limitations temper the interpretation of the findings. The cross-sectional design precludes firm causal conclusions, and longitudinal or dyadic designs are needed to determine the directionality of effects. Self-report data may be influenced by social desirability or memory biases, though attention checks were employed to enhance data quality. Important contextual variables such as attachment styles, relationship length, and intensity of social media use were not included in the models but may play a moderating role. Addressing these gaps in future research would provide a more nuanced understanding of how obsessive-compulsive symptoms interact with digital surveillance and conflict processes.

In conclusion, the study makes a novel contribution by linking relationship-specific obsessive-compulsive symptoms, cyberstalking behaviors, and conflict resolution strategies in a large non-clinical sample. It demonstrates that cyberstalking operates as a behavioral mediator that translates obsessive doubts into destructive conflict behaviors, specifically dominance and interactional reactivity. Gender differences underscore the cultural shaping of these pathways, with women more prone to vigilance and confrontation and men more inclined to avoidance and submission. Together, these findings highlight the importance of incorporating digital behaviors into contemporary models of relationship functioning and clinical intervention. By situating cyberstalking within the obsessive-compulsive cycle, the study expands theoretical understanding of both digital behaviors and relational conflict, and emphasizes the need for interventions that address cognitive, emotional, behavioral, and digital dimensions in the management of romantic relationship challenges.